

Державна
служба України
з надзвичайних
ситуацій

Інститут
державного
управління у сфері
цивільного захисту

НІСД НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
NATIONAL INSTITUTE
FOR STRATEGIC STUDIES NISS

Federal Office
of Civil Protection and
Disaster Assistance

UNITED NATIONS
UKRAINE

Recovery and Peacebuilding Programme

**XVIII Міжнародна спеціалізована виставка
“Технології захисту/ПожТех-2019”**

МАТЕРІАЛИ

**21 Всеукраїнської науково-практичної
конференції (за міжнародною участю)**

**РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ В СУЧАСНИХ
БЕЗПЕКОВИХ УМОВАХ**

8 жовтня 2019 року, м. Київ

УДК 355.58+001.3
ББК 72(4Укр)+74.40+68.9

Розвиток цивільного захисту в сучасних безпекових умовах: Матеріали 21 Всеукраїнської науково-практичної конференції (за міжнародною участю). – Електронне видання комбінованого використання. – Київ: ІДУЦЗ, 2019. – 324 с.

Civil Protection Development under Current Conditions of Safety: Proceedings of the 21st All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (with international participation). – Local and wide-spread propagation electronic publication. – Kyiv: IPASCP, 2019. – 324 p.

Розглянуто питання, пов'язані з виконанням завдань щодо протидії загрозам національної безпеки у сфері цивільного захисту в сучасних безпекових умовах. Викладено сучасні погляди науковців і практиків щодо переходу від системи державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки до системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж, а також досягнення науки і техніки щодо підвищення спроможностей сил цивільного захисту до реагування на надзвичайні ситуації.

Матеріали конференції зацікавлять широке коло фахівців, діяльність яких пов'язана із провадженням заходів цивільного захисту, а також науковців, які здійснюють наукові дослідження у зазначеній сфері.

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-7595-58-7

© ІДУЦЗ
© Автори

Організаційний комітет Конференції

БІЛОШИЦЬКИЙ
Руслан Миколайович

Заступник Голови Державної служби
України з надзвичайних ситуацій,
голова оргкомітету

ВОЛЯНСЬКИЙ
Петро Борисович

Начальник Інституту державного
управління у сфері цивільного захисту,
заступник голови оргкомітету

Члени оргкомітету:

ВОРОТІН
Валерій Євгенович

Завідувач відділу комплексних проблем
державотворення Інституту законодавства
Верховної Ради України

ГОРДІЄНКО
Віктор Васильович

Головний спеціаліст відділу з питань
безпеки життєдіяльності, ядерної та
радіаційної безпеки Департаменту з питань
безпеки життєдіяльності, охорони
навколишнього природного середовища та
агропромислового комплексу Секретаріату
Кабінету Міністрів України (за згодою)

ДЕМЧУК
Володимир Вікторович

Директор Департаменту реагування на
надзвичайні ситуації

КОВАЛЬ
Мирослав Стефанович

Ректор Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності

ЛИЗОГУБ
Богдан Вікторович

Заступник директора Департаменту
формування політики щодо підконтрольних
Міністрові органів влади та моніторингу –
начальник управління моніторингу
Міністерства внутрішніх справ України
(за згодою)

МІРОШНИК
Олег Миколайович

Начальник навчально-науково-виробничого
відділу Черкаського інституту пожежної
безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного
університету цивільного захисту України

НЕТРЕБА
Олег Віталійович

Директор Департаменту ресурсного
забезпечення

ПАРТАЛЯН
Сергій Агопович

Директор Департаменту організації заходів
цивільного захисту

САДКОВИЙ
Володимир Петрович

Ректор Національного університету
цивільного захисту України

СКАКУН
Василь Олександрович

Начальник Управління взаємодії з Державною службою України з надзвичайних ситуацій Міністерства внутрішніх справ України (за згодою)

СУХОДОЛЯ
Олександр Михайлович

Завідувач відділу енергетичної та техногенної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень (за згодою)

ТИЩЕНКО
Олександр Михайлович

В.о. начальника Черкаського інституту пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України

ЩЕРБАЧЕНКО
Олександр Миколайович

Директор Департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям

Секретаріат організаційного комітету:

ЛЕЩЕНКО
Олександр Якович

Заступник директора Департаменту – начальник Управління захисту населення і територій Департаменту організації заходів цивільного захисту, голова секретаріату

МИХАЙЛОВ
Віктор Миколайович

Заступник начальника Інституту державного управління у сфері цивільного захисту (з науково-дослідної роботи), заступник голови секретаріату

Члени секретаріату:

ВОЛОШИН
Сергій Миколайович

Начальник відділу координації діяльності органів влади управління планування та координації заходів цивільного захисту Департаменту організації заходів цивільного захисту

ПЕРЕВЕРЗІН
Юрій Павлович

Старший науковий співробітник наукового відділу Інституту державного управління у сфері цивільного захисту

ПОТЕРЯЙКО
Сергій Петрович

Начальник наукового відділу Інституту державного управління у сфері цивільного захисту

ЮРЧЕНКО
Валерій Олександрович

Заступник начальника наукового відділу Інституту державного управління у сфері цивільного захисту

ВІТАННЯ

Голови Державної служби України
з надзвичайних ситуацій
учасникам 21 Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(за міжнародною участю)
“Розвиток цивільного захисту
в сучасних безпекових умовах”.

Шановні колеги!

Щиро вітаю вас з відкриттям 21 Всеукраїнської
науково-практичної конференції.

Наша держава прагне бути частиною європейської спільноти, зокрема і в сегменті цивільного захисту, тому важливо підтримувати прагнення вітчизняних вчених до оновлення наукової сфери на демократичних засадах.

Конференція має визначену мету – виконати функцію дієвої платформи для пошуку відповідей на виклики, пов’язані з небезпеками природного та техногенного характеру за сучасних умов формування управлінських рішень та розвитку ризик-стійких стратегій у сфері цивільного захисту.

Поєднання наукової та практичної складових у рамках традиційних щорічних зустрічей створює умови для вдосконалення інноваційних методів протидії надзвичайним ситуаціям, стимулює обмін досвідом для застосування кращих практик у цій діяльності.

Щиро бажаю усім вам успіхів та професійного єднання заради подальшого удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту.

Голова Державної служби України
з надзвичайних ситуацій

М. Чечоткін

ЗМІСТ

	стор.
Абрамов Ю.О., Басманов О.Є., Саламов Д.О. Оцінка площі розливу горючої рідини в обвалуванні резервуара	13
Агазаде Т.Х., Тютюник В.В., Калугин В.Д. Развитие научно-технических основ повышения эффективности геоинформационных систем мониторинга чрезвычайных ситуаций тектонического происхождения	16
Андронов В.А., Горінова В.В., Хмирова А.О. Особливості системи запобігання надзвичайним ситуаціям в країнах ЄС	19
Бабійчук І.В., Васильєв І.О., Романюк Н.М. Своєчасне оповіщення та евакуація – запорука життя людини	22
Баланюк В.М., Козяр Н.М., Кравченко А.В. Вогнегасна та флегматизувальна ефективність бінарних газоаерозольних систем	25
Басманов О.Є., Кулакова Г.О. Моделювання охолодження резервуара при пожежі в його обвалуванні	27
Белюченко Д.Ю., Стрілець В.М. Особливості впливу метеорологічних чинників на оперативні розгортання пожежних автоцистерн	29
Білошицький М.В., Кавецький В.В., Єременко С.А., Пруський А.В., Мельник В.І. Шляхи вирішення проблем з дотримання якості і надійності роботи порошкових засобів пожежогасіння	31
Бойко О.А. Державне управління у сфері цивільного захисту в контексті функціонування системи центральних органів виконавчої влади України	35
Борис О.П. Проблеми організації управління у надзвичайних ситуаціях та шляхи їх вирішення	38
Борис О.П. Соціологічні дослідження щодо загроз національній безпеці у сфері цивільного захисту	40
Борис О.П. Формування напрямів реорганізації державного нагляду у сфері пожежної безпеки	42
Будник О.П., Будник П.І. Ювілей Женевських конвенцій: 70 років у буремному світі	45
Васильєв І.О., Тищенко В.О., Пруський А.В., Власенко Є.А. Щодо оцінки рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій	46
Васильченко О.В. Проблеми облаштування пожежосховищ висотних будівель	48
Віннікова Л.Ф. Сучасні методи викладання англійської мови у підготовці майбутніх публічних службовців	50
Волянський П.Б., Євсюков О.П., Терент'єва А.В. Інновації підвищення кваліфікації фахівців у сфері цивільного захисту	53
Волянський П.Б., Кушнір В.А., Долгий М.Л., Макаренко А.М., Дрозденко Н.В., Стрюк М.П. Використання ситуаційних задач з домедичної допомоги для навчання рятувальників ДСНС України	57

Гаваза А.О. “Культура протимінної безпеки” як об’єкт управління ..	59
Гаврилюк А.Ф., Товарянський В.І. Принципова схема аерозольної установки пожежогасіння транспортних засобів	61
Гарбуз С.В. Аналіз рівня підвищення пожежної та екологічної безпеки шляхом способів уловлювання легких нафтопродуктів	63
Гарбуз С.В., Григоренко О.М., Ключка Ю.П. Оцінка параметрів надзвичайних ситуацій на об’єктах з наявністю ємностей зі стиснутим природним газом	66
Глушак О.М. Досвід впровадження ризикоорієнтованого планування та культури безпеки в органах і підрозділах Національної поліції України	68
Гудак Р.В. Декомпозиція задачі ресурсного забезпечення ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру	75
Гудович О.Д., Коваленко В.В., Бондаренко О.О. Щодо застосування ДСТУ ISO 22315:2017 “Соціальна безпека. Масова евакуація при плануванні евакозаходів”	78
Гурник А.В., Литовченко А.О., Куньо М.Д. Значущість взаємодії різнорідних сил для підвищення ефективності дій у надзвичайних ситуаціях	81
Дейнеко Н.В. До питання розробки підходів вдосконалення існуючих механізмів вирішення екологічних проблем в Україні	84
Демків А.М., Сидоренко В.Л., Азаров С.І. Удосконалена система екологічного моніторингу стану полігонів твердих побутових відходів	86
Дубінін Д.П., Криворучко Є.М. Обґрунтування технічних характеристик імпульсних вогнегасних систем “IFEX”	87
Дурєєв В.О. Використання інформаційних технологій для підвищення стану підготовки сил цивільного захисту в запобіганні пожеж	90
Ємельяненко С.О., Кузик А.Д., Яковчук Р.С. Страхування як механізм для управління ризиками від пожеж	92
Єременко С.А. Правові засади огляду цивільного захисту в аспекті інформаційного забезпечення єдиної державної системи цивільного захисту України	95
Єременко С.А., Гринзовський А.М., Сидоренко В.Л., Азаров С.І. Сучасні підходи до прогнозування надзвичайних ситуацій техногенного характеру	97
Дівізінюк М.М., Азаренко О.В., Шевченко Р.І. Проблемні питання та шляхи уніфікації понятивного апарату парадигми цивільний захист	102
Захарченко Ю.В., Тютюник В.В., Калугін В.Д. Розвиток наукових основ моніторингу безпілотними літальними апаратами радіоактивного забруднення екосистеми внаслідок аварій на об’єктах ядерної енергетики України	104

Зубчик О.А. Публічне управління та адміністрування у сфері цивільного захисту: протидія сучасним викликам і загрозам через реалізацію пріоритетів сталого розвитку та забезпечення конкурентоспроможності держави (до проекту Нової стратегії національної безпеки України)	107
Іванов Є.В., Стецюк Є.І., Стрілець В.М. Уточнення особливостей локалізації вибухонебезпечних предметів за результатами підконтрольної експлуатації захисних пристроїв	110
Ісмагілов І.Н., Ісмагілов А.І. Метод обробки статистичної інформації параметрів оцінки тактичних можливостей оперативно-рятувальних сил	112
Калиновський А.Я., Коваленко Р.І. Розробка прогнозу моделі визначення чисельності небезпечних подій та надзвичайних ситуацій	114
Карабин В.В. Аналіз наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних з вуглевидобутком у Львівсько-Волинському кам'яновугільному басейні	117
Кирилів Я.Б. Перспективні методи діагностики технічного стану відцентрових pomp в оперативно-рятувальній службі цивільного захисту України	119
Ковалишин В.В., Марич В.М., Гусар Б.М. Аналіз методик випробувань вогнегасних порошків спеціального призначення	122
Коваль М.С., Литвин А.В. Функції інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти ДСНС України	125
Ковальов О.С., Мазуренко В.І., Єлісеєв В.Н. Організації спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту	127
Колосков В.Ю., Рашкевич Н.В. Ідентифікація небезпеки місць видалення твердих побутових відходів	130
Кондратенко О.М., Бурменко О.А. Обґрунтування вибору найкращої системи паливоподачі для ДВЗ аварійно-рятувальної техніки	133
Кондратенко О.М., Деркач Ю.Ф., Коваленко С.А. Визначення впливу зміни напору на вході у пожежний ствол на геометричні характеристики траєкторії руху струменя ідеального текучого середовища з нього	136
Копан О.В., Єременко С.А., Мельник В.І. Науково-аналітичне забезпечення стратегічного управління у сфері громадської безпеки і цивільного захисту	139
Кравченко Ю.П. Внутрішній контроль, як важлива складова реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій	141
Кропива М.О., Майборода А.О., Нуянзін В.М., Однороженко Д.С., Марченко І.А. Ефективність заходів протипожежного захисту у підкапотному просторі автомобілів	145

Кропивницький В.С. Знання історії як фундамент для формування самосвідомості та розвитку мотивації фахівців служби цивільного захисту	146
Кропивницький Р.С. Державне управління науковою діяльністю: мотивація чи демотивація?	149
Кузик А.Д., Лагно Д.В. Особливості забезпечення радіаційної безпеки рятувальників під час гасіння пожеж у лісах на території зони відчуження	152
Кузнєцова А.Ю., Сошинський О.І. Актуальність питання удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері розробки систем пожежної сигналізації та оповіщення за умов врахування ергономічних вимог до сповіщувачів	154
Кулаков О.В. Забезпечення надійності роботи безпілотних літальних апаратів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в умовах електромагнітних перешкод	155
Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С. Психологічна готовність рятувальників як важливий фактор ефективної організації службової діяльності	157
Кушнір В.А., Долгий М.Л., Макаренко А.М., Дрозденко Н.В., Стрюк М.П. Актуальність навчання з домедичної допомоги кожного	160
Левтеров А.А., Прусский А.В., Тютюник В.В., Калугин В.Д. Развитие научных основ раннего обнаружения очага пожара при использовании эффекта акустической эмиссии	162
Левтеров О.А. Спосіб підвищення достовірності виявлення осередку пожежі на основі моделі ідентифікації речовини, що горить	166
Литвиновський Є.Ю. Безпека культури громади: системно-синергетичний підхід до проектування системи	169
Лобойченко В.М. Розробка підходів до запобігання та ідентифікації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, пов'язаних із забрудненням гідросфери та літосфери	172
Луценко Ю.В., Дудник В.Р. Запобігання утворенню вибухонебезпечних газоповітряних сумішей в пекококсовому виробництві	174
Луц В.І., Штангрет Н.О. Проведення експериментальних досліджень впливу візуальної видимості на ефективність проведення пожежно-рятувальних робіт ланкою ГДЗС під час гасіння пожеж у підвалах житлових будівель	177
Магльована Т.В., Нижник Т.Ю., Кришталь М.А. Еколого-гігієнічні аспекти організації водопостачання в умовах надзвичайних ситуацій	179
Максимов А.В., Стрілець В.М. Особливості проведення аварійно-рятувальних робіт на висоті за допомогою нош рятувальних вогнезахисних	182

Мележек Р.С. Прогнозування виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій техногенного характеру на елементах інженерної інфраструктури мегаполісу	184
Михайлов В.М., Бабійчук І.В. Використання інтерактивних технологій у підвищенні кваліфікації керівного складу і фахівців з питань цивільного захисту	186
Міллер О.В. Актуальність впровадження в практику пожежного аудиту	187
Мул А.М. Запровадження ризик-орієнтованого підходу до визначення загрози виникнення та можливих наслідків впливу	190
Навроцька А.С. Деякі питання щодо вивчення проблеми удосконалення взаємодії складових сектору безпеки і оборони України	193
Назаренко М.М., Павленко В.В. Організація взаємодії між органами державного управління, силами цивільного захисту та волонтерами-рятувальниками	195
Назаренко М.М., Павленко В.В. Проблемні питання взаємодії, пов'язані з реагуванням на надзвичайні ситуації	196
Ніжник В.В., Фещук Ю.Л., Поздєєв С.В. Дослідження теплового впливу модельного вогнища пожежі через віконний проріз на сусідні об'єкти	198
Нікітчин В.В. Протидія прихованим зарозам вибухів у сфері цивільного захисту та під час захисту працівників ДСНС України в зоні проведення ООС	201
Овсяннікова Я.О., Христенко В.Є. Взаємодія фахівців-психологів в умовах надання екстреної психологічної допомоги в осередку надзвичайної ситуації	202
Platonov V.M., Tsokota V.R. Analysis of automated psychodiagnostic programs for firefighter	204
Prokorchuk M.M., Shykhnenko K.I. Using information technology in government official language training	206
Панченко С.О. Аналіз стану екологічної ситуації на території Донецької та Луганської області	207
Перегін А.В., Нуязін О.М. Комп'ютерне моделювання пожежі в кабельному тунелі з паралельним розміщенням кабелів	209
Писклакова О.О., Тютюник В.В., Калугін В.Д. Інформаційно-аналітична підсистема управління процесами попередження й локалізації наслідків надзвичайних ситуацій єдиної державної системи цивільного захисту	212
Покалюк В.М. Основи змісту навчання безпеки життєдіяльності в закладах освіти	215
Поспелов Б.Б., Андронов В.А., Рибка Є.О., Мелешенко Р.Г., Самойлов М.О. Парадигма запобігання надзвичайним ситуаціям, пов'язаних із забрудненням атмосфери міст	218

Потеряйко С.П., Бєлікова К.Г., Переверзін Ю.П. Проблеми організації взаємодії у надзвичайних ситуаціях	221
Присяжнюк В.В., Семичасєвський С.В., Якіменко М.Л., Осадчук М.В., Куртов О.В., Мілютін О.В. Рекомендації щодо застосування переносних засобів димо- та тепловидалення	224
Прокопенко О.В., Шевченко Р.І. Розробка інформаційно-технічного способу локалізації надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру регіонального рівня поширення небезпеки	227
Пулатов Р. Гражданская защита и жизнестойкость населенных пунктов восточных регионов Украины	230
Ротар В.Б., Мигаленко О.І. Соціально-правові, економічні та політичні аспекти забезпечення безпеки життєдіяльності	238
Рудаков С.В., Матірко Я. І., Кас'янова А.В. Дослідження впливу експлуатації житлових будинків на регіональні значення ризиків для жителів зіткнулися з пожежею	239
Савченко А.В., Ковалевская Т.М., Баштовая Д.Н. Бинарные гелеобразующие системы с морской водой в качестве катализатора гелеобразования	242
Середа Д.В., Климась Р.В. Сучасні методи та інструменти проведення оцінки професійної компетенції фахівців дослідно-випробувальних лабораторій територіальних органів ДСНС України	245
Соколовський І.П. Деякі аспекти, щодо готовності ЦЗ України до захисту об'єктів економіки, населення та територій у разі загрози ядерного тероризму	248
Стась С.В., Биченко А.О., Пустовіт М.О., Колесніков Д.В. Особливості визначення основних характеристик насосно-рукавної системи	251
Стрілець В.М., Шевченко О.С., Шевченко Р.І. QR-технології – інноваційний елемент інформаційної підтримки заходів з подолання наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру	253
Суходоля О. Адаптація системи національної безпеки до викликів часу: формування механізмів забезпечення національної стійкості	256
Сухомлінов Б.Ю. Введення в дію системи оперативного моніторингу та сповіщень виділеної системи обробки інформації	267
Тарадуда Д.В., Кіреєв О.О., Безугла Ю.С. Щодо підвищення ефективності гасіння резервуарів з горючими та легкозаймистими рідинами	270
Тацій Р.М., Пазен О.Ю., Вовк С.Я., Шипот Л.С. Прямий метод дослідження теплообміну у системі “суцільний циліндр всередині багатошарової циліндричної оболонки”	272
Товарянський В.І., Гаврилюк А.Ф. Оптимізація заходів щодо залучення технічних засобів для ліквідації надзвичайних ситуації, пов'язаних з викидом небезпечних хімічних речовин	275

Федоренко Д.С. Декомпресійна хвороба найчастіше професійне захворювання водолазів-рятувальників	278
Ференц Н.О. Оцінювання та аналіз ризиків пожежної безпеки автомобільних газонаповнювальних станцій	280
Хижняк В.В., Шевченко В.Л. Інформаційний освітній простір навчальних закладів у сфері цивільного захисту: від декларування до цільового науково-методичного проекту	284
Хлевной О.В., Бурак Н.Є. Квести в реальності як засіб підготовки майбутніх рятувальників до дій в умовах пожежі	287
Цапко Ю.В., Зав'ялов Д.Л., Бондаренко О.П., Ломага В.В. Дослідження вогнестійких властивостей теплоізоляційних плит з деревної шерсті	289
Цвар П.В. Проблемні питання формування кадрового резерву в органах управління та сил цивільного захисту	293
Цвіркун С.В., Удовенко М.Ю. Застосування програмного комплексу FDS для визначення осередку пожежі	295
Чабань А.В. Сучасний аналіз щодо необхідності розвитку гендерної рівності	298
Чернявский И.Ю., Тютюник В.В., Калугин В.Д. Развитие научно-технических основ построения геоинформационных систем радиационного мониторинга чрезвычайных ситуаций военного характера	300
Чуб І.А., Михайловська Ю.В. Підвищення рівня техногенної безпеки регіону в умовах обмеженого ресурсного забезпечення	304
Чумаченко С.М., Михайлова А.В. Оцінювання загрози виникнення надзвичайної ситуації в зоні проведення ООС із використанням методу аналізу ієрархій	306
Чуян В.Ф., Тимошенко О.М., Грачов А.О., Алімов Б.О. Пропозиції щодо застосування засобу пожежогасіння, призначеного для генерування піни високої кратності	308
Шаповалов О.В. Спосіб забезпечення безперебійної роботи автоматичних систем протипожежного захисту з використанням автономних джерел електроенергії	311
Шевченко С.І. Пошук відповідей, що пов'язані з небезпеками природного походження в умовах бойових дій	313
Юрченко В.О. Деякі аспекти навчання керівників органів виконавчої влади питанням організації взаємодії у надзвичайних ситуаціях	316
Ядченко Д.М. Аеромедична евакуація в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку	318
Яковчук Р.С., Кузик А.Д., Ємельяненко О.С., Скоробагатько Т.М. Проблеми пожежної безпеки штукатурних фасадних теплоізоляційних систем з горючим утеплювачем	320

5. Наукові принципи розробки систем керування дизелів з електрогідравлічною паливною апаратурою [Текст]: дис. ... д-ра техн. наук: 05.05.03 / Прохоренко Андрій Олексійович. – Х.: НТУ “ХПІ”, 2013. – 317 с.

6. Наказ ДСНС України від 20.09.2013 р. № 618 “Про затвердження Положення про організацію екологічного забезпечення ДСНС України” // Офіційний сайт ДСНСУ. – URL: <http://www.mns.gov.ua/files/2013/10/8/618.pdf>.

Кондратенко О.М., к.т.н.,

Деркач Ю.Ф., к.ф.-м.н., с.н.с.,

Коваленко С.А.

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ЗМІНИ НАПОРУ НА ВХОДІ У ПОЖЕЖНИЙ СТВОЛ НА ГЕОМЕТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТРАЄКТОРІЇ РУХУ СТРУМЕНЯ ІДЕАЛЬНОГО ТЕКУЧОГО СЕРЕДОВИЩА З НЬОГО

Точність виготовлення ручного пожежного ствола (РПС), як показано у роботі [1], чинить суттєвий вплив на геометричні параметри траєкторії руху струменя води як ідеального текучого середовища (ТС) з РПС. При цьому ці параметри також визначаються значенням діаметру вихідного отвору РПС d_0 (у м), що змінюючись у нормативно встановлених межах згідно з ДСТУ 2112-92 [2], і залежать також від кута нахилу вісі РПС до горизонту Θ_0 . Однак, оцінку такого впливу у попередніх дослідженнях виконано для одного усталеного режиму руху води у РПС, що характеризується постійним значенням п'єзометричного напору H_1 (у м) чи тиску P_1 (у Па) ТС на вході у РПС, що визначає значення об'ємних витрат ТС крізь будь-який живий переріз РПС Q_0 (у м³/с) (а також рукавної лінії і струменя, що забезпечується дотриманням закону нерозривності потоку), що у свою чергу визначає значення середньої швидкості руху ТС у живому перерізі струменя у вихідному отворі РПС V_0 (у м/с). Тобто ці дослідження виконано за припущення, що величини H_1 чи P_1 є постійними впродовж процесу пожежогасіння. Однак, у практиці пожежогасіння величини H_1 чи P_1 не є постійними і залежать від режиму роботи пожежного насоса, параметрів рукавної лінії та фізичних властивостей вогнегасної рідини, що і визначає актуальність дослідження.

Вирішення поставленої задачі пропонується за формулами (1) і (2) для визначення величин $l_{\max}$ і $h_{\max}$, формули (3) – рівняння нерозривності потоку ТС, формули (4) – закону Бернуллі для потоку ідеального ТС [3]. Траєкторію руху струменя води з РПС та її геометричні характеристики та розрахункову схему РПС проілюстровано на рис. 1 [1].

$$l_{\max} = \left(V_0^2 \cdot \cos \theta_0 / g \right) \cdot \left(\sin \theta_0 + \sqrt{\sin^2 \theta_0 + 2 \cdot g \cdot h_0 / V_0^2} \right), \quad (1)$$

$$h_{\max} = V_0^2 \cdot \sin^2 \theta_0 / (2 \cdot g) + h_0. \quad (2)$$

$$Q_1 = Q_0 \Rightarrow V_1 \cdot \omega_1 = V_2 \cdot \omega_2. \quad (3)$$

$$z_0 + P_0 / (\rho \cdot g) + V_0^2 / (2 \cdot g) = z_1 + P_1 / (\rho \cdot g) + V_1^2 / (2 \cdot g), \text{ м;} \quad (4)$$

де V_0 – початкова середня швидкість руху потоку ТС у живому перерізі, що співпадає з вихідним отвором РПС, м/с; g – прискорення вільного падіння, м/с²; h_0 – висота розміщення центру вихідного отвору РПС відносно довільної горизонтальної площини, вздовж якої направлено вісь X , м; Θ_0 – кут нахилу вісі РПС до горизонту, град; де z – геометричний напір, м; $P/(\rho g)$ – п'єзометричний напір, м; $V^2/(2g)$ – швидкісний напір, м, $z_1 = 0$ м, $z_0 = H = L \sin \Theta_0$.

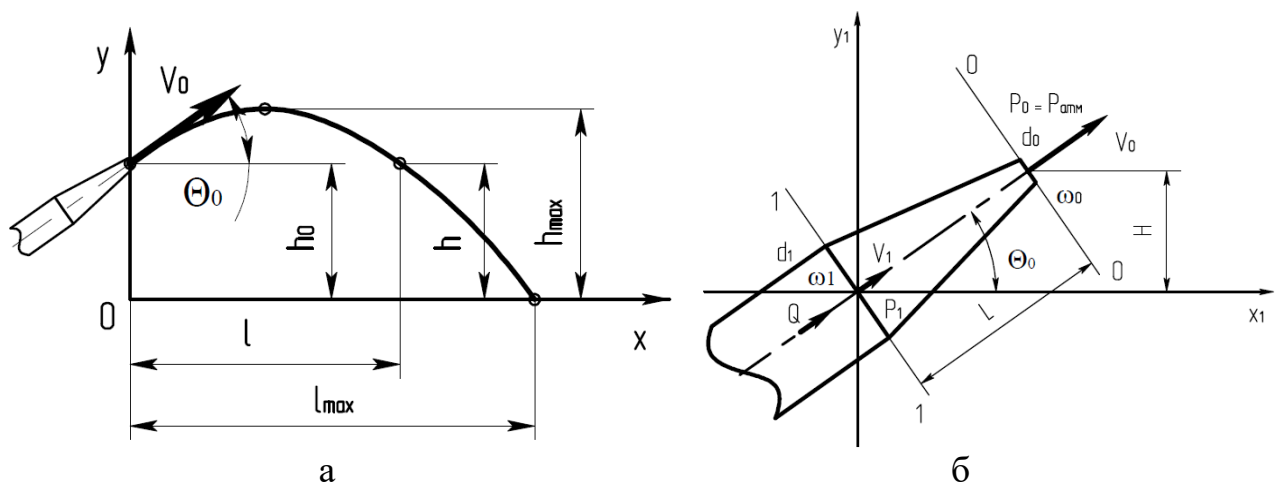

Рис. 1. Траекторія руху струменя ТС з пожежного ствола (а) та розрахункова схема руху води у РПС (б) [1]

Вираз, що пов'язує швидкість руху ТС у вихідному отворі РПС V_0 зі значенням надлишкового тиску на його вході P_1 та кутом нахилу вісі ствола до горизонту Θ_0 , отримане з рівняння Бернуллі, має вид формули (5).

$$V_0 = \sqrt{V_1^2 + 2 \cdot P_1 / \rho - 2 \cdot g \cdot L \cdot \sin \Theta_0}, \text{ м/с}; \quad (5)$$

$$V_1 = Q_0 / \omega_1 = 4 \cdot Q_0 / (\pi \cdot d_1^2), \quad V_0 = Q_0 / \omega_0 = 4 \cdot Q_0 / (\pi \cdot d_0^2), \text{ м/с}; \quad (6)$$

де ρ – густина ТС, кг/м³; L – довжина РПС, м; d_1 – діаметр вхідного отвору РПС, м; d_0 – діаметр вихідного отвору РПС, м.

Тоді формула для визначення об'ємних витрат ТС крізь будь-який живий переріз РПС Q_0 набуває виду формули (7).

$$Q_0 = \sqrt{(P_1 / \rho - g \cdot L \cdot \sin \Theta_0) \cdot \pi^2 / (8 \cdot (1/d_0^4 - 1/d_1^4))}, \text{ м}^3/\text{с}. \quad (7)$$

Результати розрахункового дослідження проілюстровано на рис. 2 і 3.

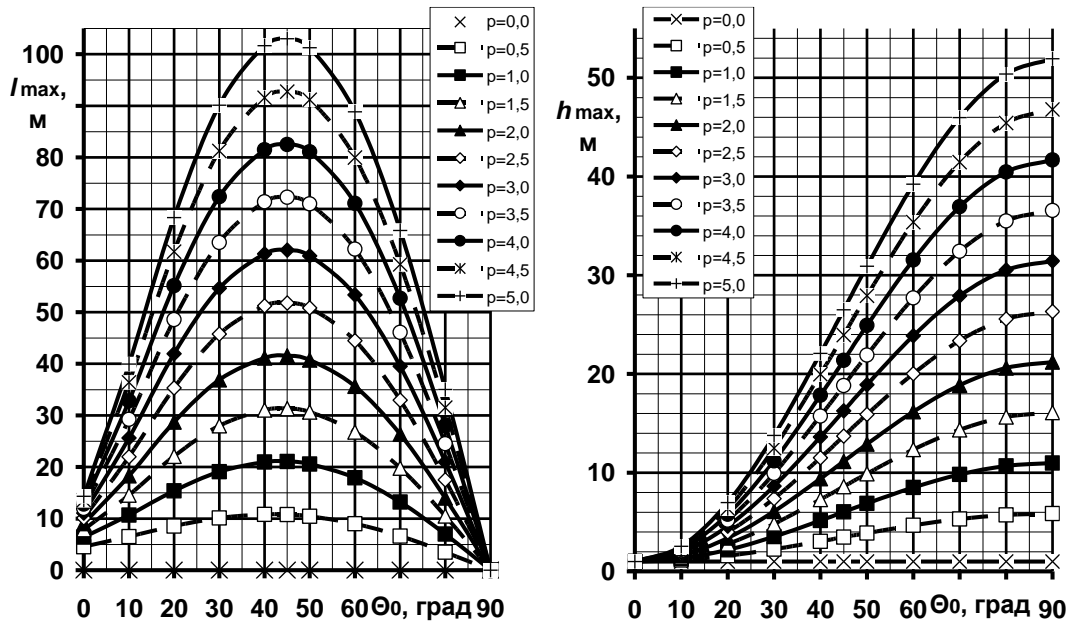

Рис. 2. Залежність значень максимальних значень довжини польоту струменя $l_{\max}$ та висоти підйому струменя $h_{\max}$ для РС-50А від значень кута Θ_0 для різних значень тиску P_1

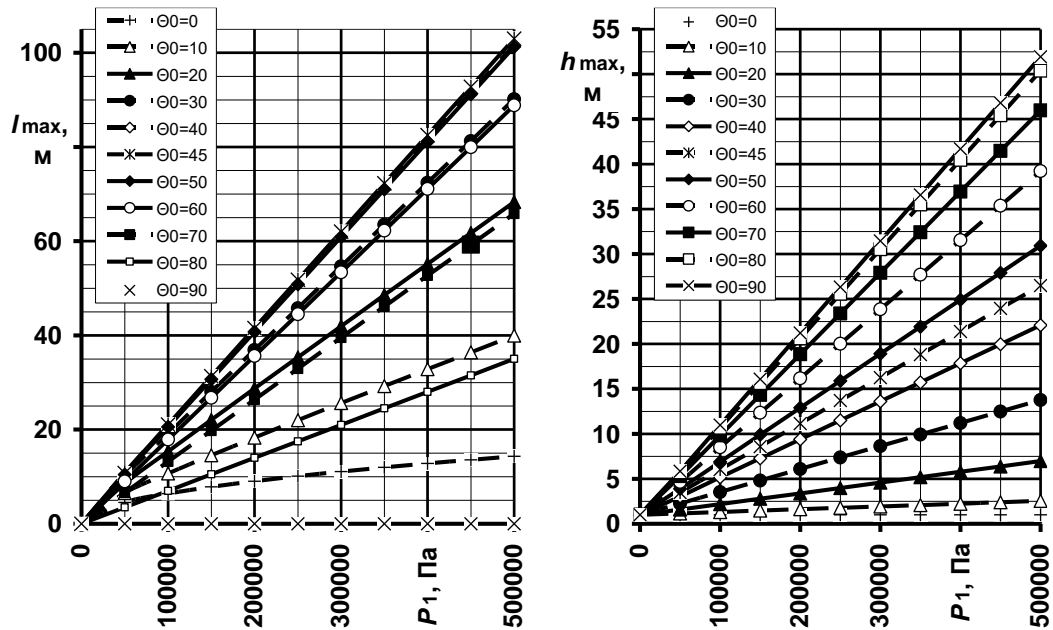

Рис. 3. Залежність максимальних значень довжини польоту струменя $l_{\max}$ та висоти підйому струменя $h_{\max}$ для РС-50А від значень тиску P_1 для різних значень кута Θ_0

Для ствола РС-50А $d_0 = 1,30 \cdot 10^{-2}$ м, $d_1 = 5,10 \cdot 10^{-2}$ м, $L = 0,265 \cdot 10^{-3}$ м [2], $\rho = \text{const} = 1000$ кг/м³, робочий абсолютний тиск ТС у РС-50А не має перевищувати 6 кГ/см². Значення тиску ТС P_1 у даному дослідженні варіювалось у діапазоні від 0,0 до 0,5 МПа (0...5 бар) з кроком 0,05 МПа (0,5 бар), тобто мало 11 рівнів варіювання, значення кута Θ_0 – у діапазоні від 0 до 90° з кроком 10°, також окремо виділено значення 45°, тобто мало 11 рівнів варіювання.

Значення величин $l_{\max}$ та $h_{\max}$ досягають максимумів 103 м та 52 м при $P_1 = 0,5$ МПа та $\Theta_0 = 45^\circ$ і 90° . Значення величин Θ_0 та V_0 досягають максимумів 4,2 л/с та 31,7 м/с при $P_1 = 0,5$ МПа та $\Theta_0 = 0^\circ$.

Таким чином, у дослідженні наведено підхід та побудовано відповідну методику, що дозволяє враховувати зміну тиску ТС на вході у РПС та кут нахилу вісі РПС до горизонту при розрахунковій оцінці геометричних параметрів траєкторії руху струменя ідеального ТС з нього при русі без опору повітря.

Цитована література

1. Дослідження гідравлічних струменів при створенні системи управління екологічною безпекою об'єктів підвищеного ризику: монографія / С.О. Вамболь, О.М. Кондратенко, І.В. Міщенко, В.Ю. Колосков. – Х.: Стиль-Іздат (ФОП Бровін О.В.), 2018. – 204 с.
2. ДСТУ 2112-92 “Стволи пожежні ручні. Технічні умови”. – Затв. 25.12.1992, діє з: 01.01.1994. – К.: Держстандарт України. – 11 с.
3. Вамболь С.О. Технічна механіка рідини і газу: підручник / С.О. Вамболь, І.В. Міщенко, О.М. Кондратенко. – Х.: НУЦЗ України, ФОП Панов А.М., 2016. – 300 с.

*Копан О.В., д.ю.н., професор,
Єременко С.А., к.т.н., доцент,
Мельник В.І., к.ю.н.*

НАУКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Науково-аналітична робота органів, задіяних у справі науково-аналітичного супроводження державних органів, повинна бути спрямована на формування та реалізацію стратегії щодо гарантування захищеності життєво важливих для держави, суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина.

Стратегічна мета безпеки – це визначений кінцевий результат дій сил безпеки, який призводить до корінних змін у соціально-політичній і стратегічній обстановці на одному з напрямів забезпечення громадського порядку та цивільного захисту. Як правило, відрізняють загальну стратегічну мету, тобто кінцевий результат, і проміжні оперативні цілі, між якими існує динамічний взаємозв'язок. Вони визначаються політичним керівництвом держави і вищим керівництвом сил безпеки.

Оцінка характеру захищеності життєво важливих для держави, суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина є першочерговим завданням в загальній системі управління процесами забезпечення громадської безпеки та цивільного захисту.

Тому розвиток науково-аналітичних механізмів забезпечення процесу

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Електронне видання комбінованого використання

РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ УМОВАХ

Матеріали 21 Всеукраїнської науково-практичної
конференції (за міжнародною участю)
8 жовтня 2019 року

SCIENTIFIC PUBLICATION

Local and wide-spread propagation electronic publication

CIVIL PROTECTION DEVELOPMENT UNDER CURRENT CONDITIONS OF SAFETY

Proceedings of the 21st All-Ukrainian Scientific and Practical
Conference (with international participation)
October 8, 2019